

محرمانه‌های میراث مکتوب

در قلب حافظه تاریخی ایران، مر کزی وجود دارد که گنجینه‌ای از صدها میلیون سند ارزشمند تاریخی و معاصر را در خود جای داده است. مر کز اسناد و کتابخانه ملی، میراث مکتوب و آرشیو ملی و نگهبان میراث مکتوب کشور است. این مجموعه عظیم، با دسترسی عمومی به بیش از ۹۹ در صد اسناد نقش بزرگی در شناخت هویت ملی، پژوهش‌های تاریخی و تصمیم‌سازی‌ها ایفا می‌کند.

رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران در گفت‌وگو با همشهری جزئیات بیشتری از ماهیت سندهای تاریخی و معاصر را تشریح کرد و گفت: «قدیمی‌ترین سند تاریخی که در آرشیو ملی نگهداری می‌شود، مربوط به قرن هشتم است و بیش از ۷۵۰ سال قدمت دارد. این سند مربوط به وقفنامه زبیر تگهای در کارزون فارس در زمان حکومت ایلخانیان است». غلامرضا امیرخانی با اشاره به اینکه سندهای محرمانه کمتر از یک در صد اسناد موجود در آرشیو ملی را تشکیل می‌دهند، تصریح کرد: «اسناد محرمانه در همه کشورهای دنیا وجود دارد و شامل اسنادی هستند که از یکسری حساسیت‌های سیاسی، اجتماعی و امنیتی برخوردارند. در کشور ما نیز اسناد محرمانه شامل سندهایی است که می‌تواند تحریک‌کننده مسائل قومی و مذهبی یا مناقشات مرزی باشد. اسناد محرمانه ممکن است بعد از گذشت زمان و دوره تاریخی حرمانگی خود را از دست بدهند. برخی دیگر از اسناد هم ممکن است به آبرو، حیثیت و موقعیت یک شخص، فرزندان یا نواگان او لطمه بزند و به همین دلیل محرمانه می‌شود».

رئیس آرشیو ملی ایران درباره نحوه تشخیص حرمانگی اسناد به همشهری گفت: «برای برخی اسناد محرمانه قید زمان مطرح می‌شود. برای مثال سند محرمانه‌ای می‌تواند پس از گذشت ۱۰، ۲۰ یا ۳۰ سال عمومی شود. این رعایت حرمانگی اسناد در همه کشورهای موجود دارد. برای مثال آرشیو ملی برتانیای بعد از گذشت ۳۰ سال اسناد محرمانه کودتای ۲۸ مرداد را عمومی اعلام و منتشر کرد.» امیرخانی در باره مهم‌ترین اسناد موجود در آرشیو ملی که با گذشت زمان عمومی شده است، گفت: «مهم‌ترین این اسناد، سندهای مرتبط با جنگ تحمیلی است. اسنادی که به مسائل جنگی مربوط می‌شود در همه جای جهان فوق‌العاده اهمیت دارد. بنابراین برای برخی از اسنادی که مربوط به سال ۱۳۶۴ و قبل از آن است و انتشار آن به امنیت ملی لطمه وارد نمی‌کند، عمومی می‌شود. اسناد محرمانه نیز مطلقاً محرمانه نیستند و ممکن است برخی از آنها در اختیار پژوهشگران و محققان قرار بگیرند.»

میزبانی ایران از مجمع سرمایه‌گذاری «دی‌هشت»

نخستین «مجمع سرمایه‌گذاری گردشگری دی‌هشت» در سال ۲۰۲۶ به میزبانی ایران برگزار خواهد شد؛ اقدامی که نویدبخش آغاز فصلی نوین در تقویت دیپلماسی گردشگری و جذب سرمایه‌گذاری‌های بین‌المللی در منطقه است. در چهارمین نشست وزرای گردشگری کشورهای عضو گروه دی‌هشت که در قاهره برگزار شد، ایران با ارائه پیشنهادی راهبردی خواستار برگزاری مجمع‌های تخصصی با هدف ترویج سرمایه‌گذاری در حوزه گردشگری میان اعضای این گروه شد.

سیدرضا صالحی امیری، وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ایران طی سخنرانی خود بر اهمیت ارتقای تعاملات اقتصادی _فرهنگی میان کشورهای دی‌هشت از مسیر توسعه زیرساخت‌های گردشگری تأکید کرد و با اشاره به ظرفیت‌های گسترده ایران و منطقه پیشنهاد داد که نخستین «مجمع سرمایه‌گذاری گردشگری دی‌هشت» در سال ۲۰۲۶ به میزبانی ایران برگزار شود. این پیشنهاد با استقبال گرم اعضای گروه دی‌هشت و تأیید این سازمان همراه شد. مدیر بازاریابی و توسعه گردشگری خارجی وزارت میراث فرهنگی و گردشگری در این باره به همشهری می‌گوید: مجمع سرمایه‌گذاری گردشگری دی‌هشت اساساً یک ابزار بازاریابی و ترویج مقصدهای گردشگری محسوب می‌شود. البته همه مقصدهای گردشگری دنیا نیاز به میزبانی از رویدادهای بین‌المللی دارند. گاهی این رویدادها در سطح برگزار می‌شوند و جهانی فوئبال و زمانی هم در سطح سازمان‌های تخصصی حوزه گردشگری است. میزبانی سرمایه‌گذاری گردشگری دی‌هشت هم از این دست رویدادها به حساب می‌آید. مسلم شجاعی ادامه می‌دهد: رویکرد کلان این است که ما میزبانی یکسری رویدادهای بین‌المللی را به عهده بگیریم تا علاوه بر اختیار عمل بیشتر نسبت به دیگر کشورها، ایران را هم ذیل آن موضوع معرفی کنیم. البته این صورت کلی ماجراست. انتقال عملی می‌کند: پیش‌تر با مجمع دی‌هشت موضوعی را پیش برده بودیم. دی‌هشت از نظر ساختاری در سازمان‌های تخصصی و به‌خصوص در بخش گردشگری چندان سازمان قدرتمندی محسوب نمی‌شود. در واقع قوام زیادی ندارد و مانند سازمان تخصصی اکو نیست. کارشناسان حوزه گردشگری این تصمیم را نقطه عطفی در مسیر ارتقای جایگاه منطقه‌ای ایران در عرصه دیپلماسی گردشگری و بسط همکاری‌های اقتصادی _ فرهنگی در جهان اسلام می‌دانند. بر گزار ی این مجمع می‌تواند با جذب سرمایه‌گذاری‌های جدید، انتقال تجربیات موفق و تعریف پروژه‌های مشترک میان کشورهای اسلامی، تحولی ماندگار در اکوسیستم گردشگری منطقه‌ای ایجاد کند.

بارندگی در کشور ۴۰ درصد کاهش یافت

ابراهیم اسعدی اسکویی، رئیس پژوهشکده اقلیم‌شناسی و تغییر اقلیم: میزان بارندگی‌های سال آبی جاری در مناطق مختلف کشور نسبت به دوره آماری بلندمدت ۴۰ درصد کاهش یافت. این میزان کاهش در بارندگی، رقم بالایی است که باید برای کاهش اثرات ناشی از آن، مدیریت‌های لازم انجام شود.

توفان تندری را انسان‌ها آوردند

تغییرات اقلیمی در نتیجه عوامل انسانی و افزایش گازهای گلخانه‌ای است

بارش‌های شدید همراه است، محصول ناپایداری‌های جوی و همرفت شدید در لایه‌های میانی جو است؛ پدیده‌هایی که دقایقی پیش از وقوع، قابل شناسایی هستند. سرعت تندباد اخیر در تهران و باد در برخی مناطق به بیش از ۱۰۰ کیلومتر در ساعت رسیده و باعث سقوط درختان، آسیب به خودروها و اختلال جدی در پروازها شده است. همزمانی این توفان‌ها با تغییرات اقلیمی و گرمایش زود هنگام زمین، زنگ خطر جدیدی را برای مدیریت بحران و زیرساخت‌های شهری به صدا

مجدید جباری

روزنامه‌نگار

بادهای مرگبار، آسمان ایران را تیره و تار کرده‌اند؛ توفان‌های تندی که در هفته‌های اخیر شهرهای ایران و پایتخت را در نور دیده، جان تعدادی از شهروندان را گرفته و خسارت گسترده‌ای به بار آورده است. این تندبادهای آنگهانی که با گردوغبار، رعد و برق و

این روزها شاهد وقوع توفان‌های شدیدی در کشور هستیم و حتی توفان تندی اخیر در تهران، جان افرادی را گرفته و خسارت‌هایی را در برخی از شهرها به بار آورده است. این توفان‌ها که معمولاً از اردیبهشت ماه شروع می‌شوند و بعضاً تا خرداد ادامه دارند، چگونه شکل می‌گیرند؟ روزهایی که دمای هوا به شکل غیر متعارفی گرم و ش رط لازم برای شکل‌گیری توفان‌های تندی مهیا می‌شود که اصطلاح علمی آن «حبوب» است و وجود رطوبت نیز در منطقه به شکل‌گیری توفان‌های تندی کمک می‌کند. وجود رطوبت و گرمای هوا سبب تشکیل ابر و جابه‌جایی هوا می‌شود و شرایط ناپایدار را ایجاد می‌کند. معمولاً در فصل بهار این گونه رویدادهای جوی را شاهد هستیم و از نیمه خرداد هوا آرام می‌شود و این توفان‌ها از بین می‌روند.

توفان‌های تندی چقدر قبل از وقوع از سوی هواشناسی قابل پیش‌بینی است؟ وضعیت هوا در بسیاری مواقع از چند روز قبل قابل پیش‌بینی است. سامانه‌ای از غرب کشور وارد می‌شود و ما می‌توانیم از هر روز قبل فعالیت این سامانه را در نقاط مختلف کشور پیش‌بینی کنیم. این سامانه‌ها معمولاً در زمستان وارد کشور می‌شوند، اما اتفاقاتی مثل توفان تندی چون در بازه زمانی کوتاهی شکل می‌گیرد، به آن «حال‌بینی» گفته می‌شود. مثلاً ۴۵ دقیقه یا یک ساعت قبل می‌توان آن را پیش‌بینی کرد. برای تشخیص و پیش‌بینی این رویداد، نیازمند ادوات روز مثل تصاویر ماهواره و رادار هستیم. این ادوات در کشورمان موجود است، اما برای پیش‌بینی بهتر و زودتر باید این ابزار و ادوات بیشتر باشد.

من در آستانه بازنشتستگی ۲ پیشنهاد دارم؛ نخست اینکه در کشور یک شبکه تلویزیونی

در آورده است. اکنون کارشناسان هشدار می‌دهند که این شرایط ناپایدار ممکن است در روزها و هفته‌های آینده نیز ادامه داشته باشند. محمد اصغری، معاون پیش‌بینی سازمان هواشناسی کشور در برنامه تلویزیون اینترنتی همشهری با عنوان «توفان‌های تندی در گفت‌وگو با تلویزیون همشهری» به پرسش‌هایی پاسخ داده که در روزهای اخیر سؤال بسیاری از مردم بوده است. خلاصه این گفت‌وگوی تلویزیونی را در ادامه می‌خوانید:

و خاک روی شهرها می‌شود، منشأ این گرد و خاک کجاست؟ منشاگرد و خاکی که تهران را تحت تأثیر قرار می‌دهد، از چند نقطه مثل سمنان و دشت کویر است و بادهای شرقی گرد و خاک را به آسمان تهران منتقل می‌کند. حتی شمال استان مرکزی و کویرهای استان قم هم کانون و منشأ گرد و خاک پایتخت هستند. منشأ چشمه گرد و غباری که سراسر نیمه غربی ایران را فرا می‌گیرد و بخش‌های وسیعی از این مناطق را درگیر می‌کند، عراق است. برای هوانی‌توان مرز بندی و دیوار کشی کرد. گرد و خاکی که از عراق وارد غرب ایران شده، در روزهای گذشته بر نجف، اربیل و حتی کویت هم تأثیر گذار بوده و در کویت برخی پروازها با تأخیر انجام شده‌اند. شمال عربستان هم یکی از چشمه‌های گرد و خاکی است که مناطقی از کشور ما را درگیر می‌کند. این توفان‌ها در گذشته هم وجود داشته، اما تغییرات گسترده اقلیمی، از بین رفتن پوشش سبز گیاهی، باغ‌ها و درختان این رویدادهای آب و هوایی را در مناطق مختلف کشور تشدید کرده است.

بادهای شدید و وقوع گرد و خاک طبیعتاً به دلایل هواشناسی در نیمه‌های خرداد از بین می‌رود و تا سال آینده این موضوعات فراموش می‌شود. چه باید کرد؟ عامل اصلی بخشی از تغییرات اقلیم، کشورهای بزرگ هستند که با تولید و انتشار گازهای گلخانه‌ای، سهم زیادی در تغییر اقلیم دارند و همکاری‌های منطقه‌ای می‌تواند در بهبود شرایط مؤثر باشد. ایران، عربستان، عراق، قطر و کویت باید برای مقابله با این شرایط با هم متحد شوند؛ چون این کشورها هم از توفان‌های گرد و خاک آسیب می‌بینند.

توصیه به مردم

محمد اصغری، معاون پیش‌بینی سازمان هواشناسی کشور: با توجه به اینکه امسال به‌طور ناھنجاری در تددین ماده ۲۲ بر نامه هفتم توسعه ارزشگذاری خدمات اکوسیستمی دیده شده است و پس از تصویب، آیین‌نامه اجرایی آن نیز تدوین خواهد شد. بر حفظ محیط‌زیست، معیشت پایدار جوامع محلی آسیب نبیند. هادی کیا لیری ادامه داد: کشورهای توسعه‌یافته از خدمات طبیعت بهره می‌برند، اما کشورهای در حال توسعه یا توسعه‌نیافته از اصل طبیعت استفاده می‌کنند. ارزشگذاری یک روش پیشگیری است و موظفیم آن را در محاسبه‌های ملی لحاظ کنیم.

تأمین برق پایدار جزیره خارك در دستور کار است

مصطفی رجیبی مشهدی، مدیرعامل شرکت توانیر: از همه ظرفیت‌های تولید برق مستقر در جزیره خارك از توابع استان بوشهر برای پایداری و تأمین مطمئن انرژی استفاده خواهد شد. نیروگاه گازی این جزیره دارای ۵۵ واحد دیزلی است که در حال حاضر ۳ واحد آن (شماره‌های ۱، ۳۰ و ۵) در مدار قرار دارند.

تعیین ارزش ریالی اکوسیستم‌های طبیعی تا پایان سال

تا پایان ۱۴۰۴ اطلس دیجیتال هر استان در دسترس همگان قرار خواهد گرفت

چطور می‌توان ارزش سایه‌سار جنگل، زلالی رودخانه یا آرامش دشت را اندازه گرفت؟ پاسخ این پرسش در مفهوم «ارزشگذاری خدمات اکوسیستمی» نهفته است؛ رویکردی که حالا در ۱۶ استان کشور به سرانجام رسیده و قرار است اطلس ملی خدمات اکوسیستمی اجزای محیط‌زیست کشور تا پایان سال ۱۴۰۴ نهایی شود. قزوین، لرستان، خراسان جنوبی، کردستان، سمنان و کرمان با داده‌هایی دقیق نشان می‌دهند که طبیعت چگونه و به چه قیمتی به زندگی ما خدمت می‌کند. این خدمات فقط به تولید غذا یا تأمین آب محدود نمی‌شود، بلکه شامل کنترل سیلاب، پالایش هوا، ذخیره کربن، حفاظت از تنوع زیستی و حتی خدمات فرهنگی مثل گردشگری یا احساس تعلق به چشم‌انداز طبیعی هم هست.

تصمیم‌گیری واقع‌بینانه

اهمیت این مطالعات، زمانی دوچندان می‌شود که بدانیم اغلب پروژه‌های عمرانی و توسعه‌ای بدون در نظر گرفتن هزینه‌های زیست‌محیطی اجرا می‌شوند. این اطلس به تهیه‌کنندگان ارزیابی زیست‌محیطی پروژه‌های بزرگ و سرمایه‌گذاران و سیاستمداران کمک می‌کند که به‌طور مثال حساب کنند آیا سود ساخت پتروشیمی در نزدیکی تالاب بیشتر است یا خدمات اکوسیستمی که آن تالاب می‌دهد.

با در اختیار داشتن اطلس خدمات اکوسیستمی می‌توان این هزینه‌ها را با عدد و رقم واقعی روی میز گذاشت و تصمیم‌گیری‌ها را واقع‌بینانه‌تر کرد. طبیعت همیشه می‌بخشد، اما حالا زمان آن رسیده که بدانیم چقدر، چگونه و تا کجا می‌تواند ببخشد.

پایان ارزشگذاری در ۱۶ استان

مدیر دفتر اقتصاد و فناوری سازمان حفاظت محیط‌زیست به همشهری گفت: کار ارزشگذاری اکوسیستمی ۱۶ استان قزوین، لرستان، خراسان جنوبی، کردستان، سمنان و کرمان به پایان رسیده و با اتمام مطالعات در تمام عرصه‌های طبیعی (نه فقط مناطق حفاظت‌شده تحت پوشش سازمان حفاظت محیط‌زیست) اطلس خدمات اکوسیستمی را تهیه خواهیم کرد. این مطالعات در ۱۹ استان دیگر نیز در حال تهیه است که ۲ درصد از مساحت کشور را شامل می‌شوند.

همچنین مطالعات ارزشگذاری اکوسیستمی در ۱۶ استان دیگر معادل ۱۵ درصد خاک کشور آغاز و وارد فاز اجرایی شده است و تا پایان سال ۱۴۰۴ اطلس دیجیتال و آنلاین هر استان در اختیار همگان قرار خواهد گرفت.

الناز کیوانی درباره نحوه کار توضیح داد: ارزشگذاری اقتصادی اکوسیستم‌ها و منابع طبیعی از سال ۱۳۸۶ آغاز و تا سال ۱۳۹۹ بیش از ۱۲۵ اکوسیستم

کشور ارزشگذاری شد که فقط ۲ درصد مساحت کشور را شامل می‌شد؛ بنابراین هر گاه از سازمان حفاظت محیط‌زیست میزان خسارت‌های اکوسیستمی درخواست می‌شد، با مشکل مواجه بودیم.

او با بیان اینکه با توجه به اهمیت موضوع از سال ۱۴۰۰ رویکرد اجرا تغییر کرد و کار سرعت گرفت و ادامه داد: از این تاریخ به‌صورت استانی عمل کردیم. بر این اساس، وسعت پوشش از ۲ به ۳۰ درصد افزایش یافت؛ یعنی مطالعات از اکوسیستم محور به سطح استان‌ها رفت و خدمات اکوسیستمی هر استان مورد بررسی قرار گرفت.

اکنون ۲۳ خدمت اکوسیستمی طبیعی وجود دارد، اما این قابلیت وجود دارد که بعدها نیز خدماتی به آنها اضافه شود. با این اطلس برآورد ریالی برای طبیعی، مداخلات بشر، سهیل‌انگاری‌ها و طرح‌های توسعه‌ای را می‌توان محاسبه کرد.

ضمانت اجرای اطلس

معاون آموزش و مشارکت‌های مردمی سازمان حفاظت محیط‌زیست در پاسخ به سؤال همشهری درباره اینکه چه ضمانت اجرایی‌ای برای چنین اطلسی می‌توان متصور شد، گفت: در تدوین ماده ۲۲ بر نامه هفتم توسعه ارزشگذاری خدمات اکوسیستمی دیده شده است و پس از تصویب، آیین‌نامه اجرایی آن نیز تدوین خواهد شد. علاوه بر حفظ محیط‌زیست، معیشت پایدار جوامع محلی آسیب نبیند.

هادی کیا لیری ادامه داد: کشورهای توسعه‌یافته از خدمات طبیعت بهره می‌برند، اما کشورهای در حال توسعه یا توسعه‌نیافته از اصل طبیعت استفاده می‌کنند. ارزشگذاری یک روش پیشگیری است و موظفیم آن را در محاسبه‌های ملی لحاظ کنیم.

